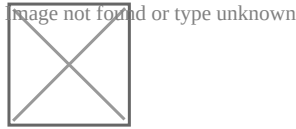

Κλήρος και αθλητισμός: μια άγνωστη ιστορική σχέση (Βασίλειος Καϊμακάμης, Αναπλ. καθηγητής ΤΕΦΑΑ-ΑΠΘ)

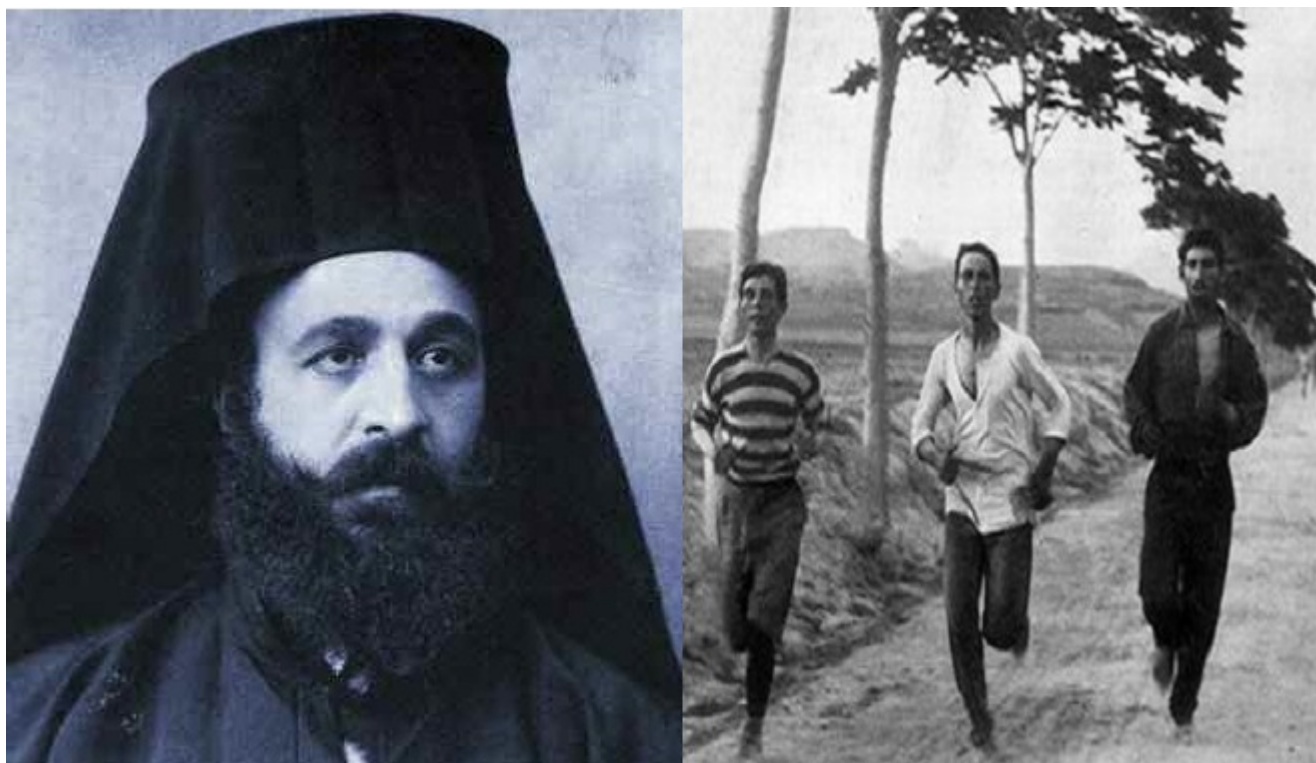
/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=176505>]

Ε. Σύντομη αναφορά στη σχέση της ελληνικής Εκκλησίας και του κλήρου με τον αθλητισμό και τους Ολυμπιακούς Αγώνες

Στο νεοελληνικό κράτος, του 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα, τόσο η επίσημη Εκκλησία, όσο και αρκετοί κληρικοί, αναγνώρισαν ιδιαίτερα την παιδευτική και εθνική αξία του αθλητισμού και του θεσμού των Ολυμπιακών Αγώνων[31]. Μάλιστα αυτός που, στο υπό ίδρυση ελληνικό κράτος έκανε τις πρώτες αναφορές στην ανάγκη για εισαγωγή της φυσικής αγωγής στην παιδεία ήταν ένας κληρικός. Πρόκειται για το φωτισμένο ιεροδιάκονο Γρηγόριο Κωνσταντά, ο οποίος το 1825 ως «*Έφορος Παιδείας*», έχοντας ως Υπουργό Εσωτερικών έναν άλλο κληρικό, τον θρυλικό Παπαφλέσσα, σε ειδική αναφορά, μεταξύ άλλων έγραφε: «*Η ευεξία του σώματος έχει μεγάλη ροπή στην υγεία της ψυχής. Η γυμναστική προξενεί την πρέπουσα ανάπτυξη και δύναμη των μελών του σώματος*»[32]. Στην ίδια παράγραφο ο Κωνσταντάς συνδέει τη γυμναστική με τη σωστή συμπεριφορά των νέων, ενώ θεωρεί την άσκηση ενεργητική για το σώμα.

Λίγο αργότερα, στο οργανωμένο πλέον νεοελληνικό κράτος με κυβερνήτη τον Ι. Καποδίστρια, οι κληρικοί έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη θεμελίωση της νεοελληνικής παιδείας και του αθλητισμού. Η τριμελής επιτροπή, που διορίστηκε από τον Καποδίστρια για να διοικεί και να επιστατεί το ορφανοτροφείο της Αίγινας, αποτελείτο από έναν λαϊκό (Βιάρo Καποδίστρια) και δυο κληρικούς (τον Ιεροδιάκονο Γρηγόριο Κωνσταντά και τον Αρχιμανδρίτη Λεόντιο Καμπάνη)[33]. Ίσως να μην είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι την ίδια εποχή στο παραπάνω ορφανοτροφείο ιδρύθηκε το πρώτο επίσημο γυμναστήριο, όπου δίδαξε ο πρώτος νεοέλληνας Γυμναστής (Παγόντας Γ., 1795-1868), ενώ άρχισε η φυσική αγωγή να εντάσσεται δειλά, δειλά στην παιδεία του νεοελληνικού κράτους[34].

Συνολικά, τόσο στον 19^ο αιώνα, όσο και στον 20^ο η επίσημη Ελληνική Εκκλησία και αρκετοί κληρικοί αναγνώρισαν ιδιαίτερα την παιδευτική και εθνική αξία του αθλητισμού και του θεσμού των Ολυμπιακών Αγώνων[35]. Μάλιστα, κάποιοι, όπως ο Άγιος Νεκτάριος Αιγίνης, ο Άγιος Χρυσόστομος Σμύρνης και ο Γερμανός Καραβαγγέλης, έμειναν στην ιστορία για την προσφορά τους αυτή ως οι «κατ' εξοχήν φιλογυμναστικοί κληρικοί»[36].

Συμπέρασμα

Οι κληρικοί Διαφωτιστές του Γένους, που έζησαν και έδρασαν στη Δύση στις τρεις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα (μέχρι την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους)

προσπάθησαν με τη διδασκαλία και τα συγγράμματά τους, μεταξύ άλλων, να συνδέσουν τους Νεοέλληνες με τον πολιτισμό των αρχαίων προπατόρων τους. Μεταξύ άλλων, πρόβαλαν τον αθλητισμό και τους Ολυμπιακούς Αγώνες των αρχαίων, ενώ τόνισαν την ανάγκη για πνευματική, αλλά και σωματική καλλιέργεια των σύγχρονων συμπατριωτών τους, αφού πίστευαν ότι αυτά αποτελούν κάποιες από τις βασικές προϋποθέσεις για την ανάταση και απελευθέρωση του Γένους. Συνολικά η Εκκλησία του νεοελληνικού κράτους αναγνώρισε ιδιαίτερα την παιδευτική και εθνική αξία του αθλητισμού και του θεσμού των Ολυμπιακών Αγώνων.

Υποσημειώσεις:

[31] Περισσότερα στο: Καϊμακάμης Β., *Η θέση της Εκκλησίας και του κλήρου απέναντι στον αθλητισμό και στους Ολυμπιακούς Αγώνες*, Θεσσαλονίκη 2017.

[32] Δασκαλάκης Α., Κείμενα- πηγαί της ιστορίας της Ελληνικής επανάστασης, μέρος Α', Αθήνα 1968, σς215-218 (το έντυπο με αρ. 390/28 Μαΐου 1829).

[33] Κωνσταντινόπουλος Χ., *Η Αίγινα στα χρόνια του Καποδίστρια*, Αθήνα 1968, σσ. 15, 16. 75.

[34] ΓΑΚ, Παιδεία- Θρησκεία 115, φ. 10./ Παπαδόπουλος Γ., *Ο Ελληνισμός του Μονάχου κατά το πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα ως φορέας της Γερμανικής Γυμναστικής στο νεοελληνικό κράτος*, διδακ. Διατριβή, ΤΕΦΑΑ-ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2017, σσ. 244-251.

[35] Καϊμακάμης Β., «Ο Άγιος Νεκτάριος ως εκφραστής της φυσικής αγωγής και του αθλητικού ιδεώδους», *Γρηγόριος ο Παλαμάς*, 532 (2010)13-31. Καϊμακάμης Β., «Θέσεις-απόψεις του Αγίου Χρυσοστόμου Σμύρνης για τη φυσική αγωγή και τον αθλητισμό. Προσφορά του Ιεράρχη στον αθλητισμό και τη φυσική αγωγή της Δράμας και της ευρύτερης περιοχής». *Γρηγόριος ο Παλαμάς*, τ. 91, Σεπ. Οκτ. 2007.

[36] Καϊμακάμης Β., *Η θέση της Εκκλησίας και του κλήρου απέναντι στον αθλητισμό και στους Ολυμπιακούς Αγώνες*, Θεσσαλονίκη 2015, σσ. 285-234.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-B.S.B. Handschriftenabteilung, Thierschiana I 50./ AAZ 22, p.85, (24-3- 1828.

-Guts Muts J. Chr. Fr., *Gymnastik für die Jugend*, Schnepfentahl 1793.

-Georgiadis K., *Die Ideengeschichtliche Grundlage der Erneuerung der Olympischen Spiele im 19th Jahrhundert in Griechenland und ihre Umsetzung 1896 in Athen*, Sportverlag Agon, Kassel 2000.

-Mercuriali Hieron., *De Arte Gymnastica*, σχ. 4ο, 387 Amstelodami 1672.

-Καραμπερόπουλος Δ., *Ο Ρήγας μεταφραστής των ολύμπιων του Μεταστάσιο*, Έκδοση Επιστημ. Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστί-νου-Ρήγα Αθήνα 2001.

-Krüger M., *Einführung in die Geschichte der Leibeserziehung und des Sports*, Schorndorf 1993.

-Αλεβιζόπουλος Αν., *Η φιλελληνική κίνησις και αι πρώται εν Γερμανία ελληνικαί κοινότητες*, Αθήναι, 1979.

-Αργυροπούλου Ρ., *Ο Βενιαμίν Λέσβιος και η ευρωπαϊκή σκέψη του 18^{ου} αιώνα*, Αθήνα 1983.

-ΓΑΚ, Παιδεία- Θρησκεία 115, φ. 10.

-Γκότσης, Γ. & Συριάκου, Αθ. *Δύο Θεσμοί Διαμορφωτές του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού* . Πάτρα 2001.

-Δημαράς Κ.. Θ., *Νεοελληνικός Διαφωτισμός. 7^η έκδοση, Νεοελληνικά μελετήματα*, Αθήνα 1998.

-Εγκυκλοπαίδεια «Πάπυρος, Λαρούς Μπριτάννικα», τομ. 15.

-Εγκυκλοπαίδεια Δομή, τομ. Ι, (Ελλάδα) σσ. 395-402.

-Εγκυκλοπαίδεια, «Πρόσωπα που σημάδεψαν την ιστορία των Ελλήνων».

-Ελληνικός Φιλολογικός Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως, «Επί της Σχολαρχίας του κυρίου Δωροθέου Πρωΐου», , τόμ. ΙΓ', 1878-1879.

-Ερμής ο Λόγιος, 1812, τ. Β' σ. 37, 38, & τ. Β', σ. 336, & 1813, τ. Γ', σσ. 208, 209, & 1816 τ. ΣΤ', σς. 279-291, & 1817, τ. Ζ', σ. 533-547, & 1918, τ. Η' σς. 569-578 κτλ.

-Ιερόθεος (Μητρ. Ναυπάκτου και Αγ. Βλασίου), *Το σώμα του ανθρώπου, η άσκηση και η άθληση*, Αποσ. Διακονία, Αθήνα 2002.

-Καϊμακάμης Β., «Ο Άγιος Νεκτάριος ως εκφραστής της φυσικής αγωγής και του αθλητικού ιδεώδους», *Γρηγόριος ο Παλαμάς*, 532 (2010)13-31./ Καϊμακάμης Β.,

«Θέσεις- απόψεις του Αγίου Χρυσοστόμου Σμύρνης για τη φυσική αγωγή και τον αθλητισμό. Προσφορά του Ιεράρχη στον αθλητισμό και τη φυσική αγωγή της Δράμας και της ευρύτερης περιοχής». *Γρηγόριος ο Παλαμάς*, τ. 91, Σεπ. Οκτ. 2007.

-Καϊμακάμης Β., *Ειδικά θέματα Ολυμπιακών Αγώνων*, Θεσσαλονίκη 2012.

-Καϊμακάμης Β., *Η θέση της Εκκλησίας και του κλήρου απέναντι στον αθλητισμό και στους Ολυμπιακούς Αγώνες*, Θεσσαλονίκη 2015.

-Καραμπελιάς Γ., «Μετακένωση»- Μεταφορά – Δημιουργία» Άρδην τ.

-Κιτρομηλίδης Π., *Νεοελληνικός διαφωτισμός*, ΜΙΕΤ, Αθήνα, 1999.

-Κόλλια Ι., . «Ο Σεβαστός Κυμινήτης και η ίδρυση του Φροντιστηρίου της Τραπεζούντας». *Ελληνικά*, τομ.30, τ/χ.Β (1977-1978).

-Κοραής Α. *Βίος Αδαμαντίου Κοραή συγγραφής παρά του ιδίου, εκ της τυπογραφίας του Εβεράρδου*, εν Παρισίσις 1833.

-Κουλούρη Χ., *Αθλητισμός και όψεις της αστικής κοινότητας*, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών Ε.Ι.Ε., Αθήνα 1997.

-Μεταλληνός Γ., *Σχέσεις και Αντιθέσεις. Ανατολή και Δύση στην πορεία του νέου ελληνισμού*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 1998.

-Μουρατίδης Ι., *Ιστορία φυσικής αγωγής και αθλητισμού του αρχαίου χρόνων*, εκδ. Πλάτων, Θεσσαλονίκη 2008.

-Μουρατίδης Ι. «Η μετάλλαξη του αθλητισμού οδηγεί στον θάνατο», *Πανεπιστημιούπολη*, 15(2004)17.

-Παπαδόπουλος Γ., *Ο Ελληνισμός του Μονάχου κατά το πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα ως φορέας της Γερμανικής Γυμναστικής στο νεοελληνικό κράτος*, διδακ. Διατριβή, ΤΕΦΑΑ-ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2017.

-Παχτίκος Γ., *Ολυμπιακοί Αγώνες εν Βιθυνία, Αθήνα 1893*, (επανέκ. 1995-1996).

-Ράπτης, Κ. *Γενική ιστορία της Ευρώπης*. τ. Α΄ Πάτρα 1999, σ. 214.

-Σαμαρά Π., *Η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα, 1797-1859. Νέα δεδομένα-οι πρώτοι αγώνες*, Αθήνα 1992.

-Τσουκαλάς Κ., *Εξάρτηση και Αναπαραγωγή - Ο κοινωνικός ρόλος των εκπαιδευτικών μηχανισμών στην Ελλάδα (1830-1922)*. Παρίσι 1975, δ'εκ. 1985

(Ιστορική βιβλιοθήκη Θεμέλιο).

-Φανιόπουλος Χ., *Οι απόψεις περί κίνησης και σωματικών ασκήσεων στους Έλληνες Διαφωτιστές, Διδακτορική διατριβή-ΤΕΦΑΑ-ΑΠΘ, 2008.*